

yer tutur. Şairin hələ sovet dövründən də öncə yazdığı "Yaşxi arxa", "Tülkü həccə gedir", "Tıq-tıq xanım" kimi əsərlərində folklorlardan istifadə olunmuş, şairin ideyası folklor obrazları ilə zənginləşdirilmişdir.

Şair bunu "Tapdıq dədə" (1936), "Qoçpolad" (1938), "Eloğlu" (1939) və "Vətən" (1941) kimi əsərlərində də davam etdirmişdir (3, 142).

"Tapdıq dədə" əsərində şair dədə surətilə xeyrixah, nəcib bir insan obrazı təqdim etmişdir. Tapdıq dədə bir çox keyfiyyətləri ilə aşıq-dədələrə bənzəyir. "Qoçpolad" poemasında romantik pafos, vətənpərvərlik ruhu güclüdür. Burada xalqın həyat təcrübəsi, onun ibrətli əməlləri, nəsihətəməz fikirləri, dərin zəkası canlandırılmış, xalqımızın tarixi keçmişi, yadelli işğalçılara qarşı apardığı mübarizəsi əfsanəvi-qəhrəmanlıq üslubunda təsvir olunmuşdur. Akademik M.Ərif yazmışdır: Bu poema xalq azadlığından, xalq qüvvətindən danışır, azadlıq şüarı nəsilədən-nəslə keçir, o məhul olur, getdikcə artır, xalqın möhtəşəm bir qüvvətinə çevrilir və nəticədə qalib gəlir" (3, 144).

A. Şaiq folklor motivli əsərlərində əsas surətlərin adlarını da xüsusi olaraq seçir. Qoç, Aslan, Qoçpolad, Eloğlu və s. bunlar surətlərin xarakterinə, xasiyyətinə, əməllərinə uyğun olaraq dişülünülmüşdür. Xalqın müdriqliyinin ifadəsi zamanı Tapdıq dədə. Toxtamış, ağsaçlı nurani qarı və b. adlardan və epitetlərdən istifadə olunur. Folklor motivlərini daha da koloritli etmək üçün şair atalar sözlərindən və aforizmlərdən istifadə etmişdir: "Hər gecə sonunda var aydın səhər", "Ağacı içindən qurd yeyər", "Tək əldən səs çıxmaz", "Xalq gül əkdii, tikan dərdi", "Ehtiyat özü də bir igidlikdir", "Yirtici heyvanın xörəyi qandır" və s. Bunlar əsəri daha təsirli və daha mənalı etmək üçün işlədilmiş və əsəri obrazlılıq baxımından daha da zənginləşdirmişdir.

Mir Cəlalin hekayələrində və romanlarında da folklor motivləri müxtəlif səviyyələrdə işlənmişdir. Məsələn, "Qorxu" hekayəsində yazıçı uşaqlarda qorxu, vahimə kimi pis hiss doğuran səbəblərdən birini göstərmişdir. Bu cəhətdən Böyükəğa Taliblinin "Xortdan" (1932) hekayəsi də Mir Cəlalin "Qorxu" hekayəsi ilə səsleşir. "Qorxu"nun qəhrəmanı Rəşidə "Xortdan"ın qəhrəmanı Əsəd arasında da çıx yaxınlıq müşahidə olunur. Hər iki hekayənin stjeti sadə və aydındır. Burada bəzi əfsanəvi obrazların, xüsusilə də qorxunc obrazların uşaqlarda vahimə yaratması və bəzi məni təsirləri diqqətə çatdırılır.

Folklor motivli əsərlər böyük didaktik gücə malikdir, onlarda bilik verən, həyat təcrübəsini öyrədən, nəciblik duyğuları aşılayan zəngin məlumat və məna vardır. Bu da insanlara, gənc nəslə ictimai münasibətləri dərk etməkdə, keçmiş qorumaqda, ləyaqətlə yaşamaqda və gələcəyi qurmaqda, xəyal gücünü səfərbər etməkdə gözəl duyğular yaradaraq yardım edir.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi. III c. Bakı, 1960.
2. Qarayev Y. Azərbaycan ədəbiyyatı: XIX və XX yüz illər. Bakı, 2002.
3. Əzizov Ə. Azərbaycan sovet ədəbiyyatının inkişaf yolu (1920-1945). Bakı, Gənclik, 1968. 156 s.
4. Далага У.Б. Литература и фольклор. М.: Наука, 1981
5. Бахтин М. Вопросы литературы и эстетики. - М.: Худож. Литт., 1975-502с

Summary

The Article investigates the folklore motives in infantile literature of Soviet period. As a result of the analysis, it was identified that folklore motives were widely used in infantile literature and that this was one of the major sources enriching the infantile literature.

Xülasə

Məqalədə sovet dövrü uşaq ədəbiyyatında folklor motivləri araşdırılmışdır. Təhlil nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, uşaq ədəbiyyatında folklor motivlərindən geniş istifadə olunur və bu uşaq ədəbiyyatını zənginləşdirən əsas qaynaqlardan biridir.

Açar sözlər: Azərbaycan, sovet, uşaq, folklor, motiv.
Rəyçi: prof. Q.M.Namozov

Aytakin Mirzəyeva ABDULLA ŞAIQ MÜASİRLƏRİNİN XATİRƏLƏRİNDƏ

Azərbaycan ədəbiyyatında məktub kimi xatirələr də dövrün ab-havasını təyin etməkdə, burada baş verən ədəbi prosesləri, təlim-tərbiyə məsələlərini öyrənməkdə əvəzsiz mənbədir. Məktub, memuar, xatirə ədəbi yaradıcılığın başlanğıc və çiçəklənmə mərhələsində sənətkarın fəaliyyət prosesinin öyrənilməsinin əsas vasitələrindən biridir. Bu yaradıcılıq formasından bir çox sənətkarlar istifadə etmişlər. Bu cəhətdən A.Şaiq də xüsusi seçilir. O, böyük bir sənətkar olmaqla dövrünün ədəbi prosesinə biganə qalmamış, yeri gəldikcə məktub və xatirələrində münasibətini bildirmişdir. Ədəbi və pedaqoji prosesin başlanğıcında A.Şaiq yazılan xatirələr və Şaiqin özünün yazdığı xatirələr onun sənətkar şəxsiyyətinin açılmasında əvəzsiz mənbədir.

A.Şaiq yazılan hər bir xatirə tarixi sənəddir. Bu xatirələrdə Şaiqin dövrü, şəxsiyyəti, sənətkarlığı və fəaliyyəti tamamilə açıılır.

Abdulla Şaiqin ilk irihəcmli xatirəsi «Mənim həyatım» adlanır. Burada Şaiqin əsas məqsədi öz təcrübəyi-halını yazmaq olmuşdur. Bunu xatirədən də başa düşmək olur. Şaiq yazır: Məqsəd təcrübəyi-hal olduğunu da yerlərdəki (Həştərxan) gözəllikləri istədiyim kimi təsvir edə bilməyəcəyəm» (AMDƏİA. fond 126, siahı 2, is 82, vərəq 33). Bu əlyazmanın birinci vərəqində Şaiq əsrin adını «mənim həyatım» kimi qeyd edir, ikinci vərəqdə isə «Təcrübəyi-halım» adlandırır. Avtoqrafı bə-növşəyi mürəkkəblə ərəb qrafikası ilə yazılan bu əlyazma aşağıdakı cümlələrlə başlayır: «1981-ci ildə fevral ayının 12-də Tiflis şəhərində dünyaya gəldim. Atam Qafqaz idareyi-ruhaniyyəsinə şeyxülislamın baş müavini Molla Mustafa Talibzadədir. Əsli Bərçalıdır. Validəm Tiflis sakini tacirlərdən Cəfər qızı Mehridir» (vərəq 2). Şaiq özü haqda isə belə məlumat verir: «Ata oldum, ətrafım şən səslərlə doldu. Bu gün üç uşaq atasıyam. İki oğlum, bir qızım var» (vərəq 144).

Xatirə kiçik bir yazı forması olmaqla bərabər, həm də müəllifinin dərin hisslərini ifadə edən bədii sənət nümunəsidir. Xatirəni o zaman yazmaq olur ki, müəllif o şəxsiyyətin müasiridir və onunla yaradıcılıq, dostluq, qohumluq və s. əlaqələrində olur. A.Şaiq haqqında xatirə yazan müəlliflərə də bu cəhətdən yanaşanda bu xatirələrdə Şaiqin mənaiviyatı, şəxsiyyəti, dostlarla ünsiyyəti, həyatının gizli məqamları, yaradıcılıq anəməsi və s. problemlər aktual olaraq diqqətə düşür. Bu xatirələrin əsas mövzusunun şair və müəllim kimi Abdulla Şaiqin həyatı, şəxsiyyəti, yaradıcılığı təşkil edir. Abdulla Şaiq haqqındakı xatirələr məzmunca bir-birinə yaxın olduğu üçün onları müəyyən həyat və fəaliyyət mərhələləri üzrə qruplaşdırma bilər. Bu xatirələrdə Abdulla Şaiqin portret cizgiləri verilmişdir. Atababa Musaxanlının xatirələrində də Şaiqin portretini görürük: Şair Şaiq və müəllim Şaiq. Hər iki portret Şaiq şəxsiyyətinin görünən və görünməyən tərəflərini işıq salmaqda sənətkara məxsus keyfiyyətlərinin açılmasına da xidmət edir. A.Musaxanlı Şaiq şəxsiyyətinə iki cəhətdən yanaşır: Şair Şaiq və müəllim Şaiq. O, A.Şaiqi böyük ictimai hissi ilə «bugünkü münəvvər gəncliyin ilk ədəbiyyat müəllimi, Azərbaycan sərinin böyük rüknü, çamurlu küçələrin içərisində gələcəyini təmin edəcək xadimə sahib olmayan kiçik uşaqların ilk mənavi xadimi» adlandırır (5, s.7). A.Musaxanlının nəzərində müəllimlik A.Şaiqin böyük sərvətidir. O, belə bir tezis irəli sürür ki, hər bir millət, ictimai kütlə başqalarının nəzərində öz şəxsi mahiyyəti haqqında qarşılıqlı məhəbbət oyada bilmək üçün öncə məktəb və ədəbiyyatlarını, bunların yaradıcısı olan müəllim və şagirdlərini ödə çəkir (5, s.7). O, ingilislərin məğrurluğunu «biz Hindistanı verər, lakin Şekspirin vəz keçmərik» şəklində ədəbi irsə verilən qiymət kimi qəbul edir.

A.Musaxanlı gələcək ədəbiyyatçılara üzünü tutub məsləhət görür ki, Şaiqin «həyatı-ədəbiyyə» və tərbiiyyəvi uzun-uzadı bir neçə tədqiq və təhlillərə möhtacdır» (5, s.7). Onun xatirəsində A.Şaiq Azərbaycan mühitində ev tərbiiyəsindən məhrum olan, küçələrdə qapaz-qapaz oynayan uşaqlara bərdən-birə «Tıq-tıq xanım», «Yaşxi arxa», «Tülkü və xoruz» kimi o zamanın ədəbiyyat tarixində «çocuq ədəbiyyatı» adlandırılan yazılarla təsir edən yazıçı kimi xatırlanır.

Xatirələrdən məlum olur ki, A.Şaiq onun müəllimi olmuşdur. A.Şaiq bütün varlığı ilə özünü sifə sevdirə bilmişdi. Şagirdləri onun hər bir hərəkətini sevir, məzəmmətlərini də bir ata qayğısı kimi qəbul edərdilər. A.Musaxanlının xatirəsindən o da bəlli olur ki, Şaiqin xüsusi tədris metodikasını, pedaqoji təcrübəsini varmış. O, öz şəxsiyyəti və davranışı ilə şagirdlərinə nümunə imiş. Ona görə də onun kiçik bir məzəmmətini şagirdləri özlərinə cəza kimi qəbul edərmişlər. A.Musaxanlı yazır ki, biz onun əsəbiləşən halını görmədik (5, s.8). Bu illər A.Şaiqin Bakı realni məktəbində dərş dediyi vaxtlar idi, o, milli Azərbaycan sinfində müəllim idi. O, sinfin əxlaq və tərbiiyəsində cavabdeh idi və onun sinfi məktəbin müəllimlər şurasının iclasında həmişə təriflənərmiş.

Şagirdinin yaddaşında, xatirəsində məktəbin həyatında baş verən yaramazlıqların aradan qaldırılmasında, müdiriyyət zəiflik göstərəndə Şaiqin bu işə müdaxiləsi, azərbaycanlı tələbələrə bir aradaş kimi yaxınlaşaraq problemi çözməsində göstərdiyi fədakarlığa görə qalmışdı. A.Musaxanlı məhz bu cəhətə fikir verərək Şaiqi belə xarakterizə edirdi: «Şaiqin simasındakı ümumi görünüş ilk öncə təsadüf edənlərə bir bəşərat ərz edər, «ən adi bir insan» - deyə yaz keçilə bilər. Halbuki, bu belə deyildir, bu görüş və hökm doğru olmasa gərəkdir... Saniyəm, Şaiq cəmiyyətimizin yetişdirdiyi əxlaq - bədiələr üzərində bir zirvədir ki, çıxılması ancaq Şaiq kimi ictimai iradə və fəaliyyətə malik adam-

vir edir. Bakıya gələn A.Şaiq ilk fəaliyyətinə 5-ci şəhər məktəbində başlamış, sonra 3-cü gimnaziyada, müxtəlif şəhər məktəblərində, Sabuncu rüşdiyyə məktəbində, daha sonra realni məktəbdə davam etdirmişdir. Bu xatirədə A.Şaiqin tərcümeyi-halı bədii boyalarla ifadə olunmuşdur. Müəllif Şaiqin həyatının illərini elə boyalarla təsvir edir ki, böyük sənətkarın ədəbi portreti gözəlrimiz qarşısında canlanır. O, Şaiqa xas xüsusiyyətləri belə təsvir edir: «Şaiqbəy həyatında olduğu kimi müəllimliyində də səmimiyyətdən ayrılmamışdır. Təmiz və tərbiviyyə əxlaqi ilə özünü tələbəyə sevdirmişdir. Yazı və ədəbiyyat dərslərinə layiq olduqları mövqeyi verərək yaxşı yazanları təşviq edir, xüsusi olaraq çalışdırır. Mübaligədən heç qorxmayaaraq iddia edə bilirik ki, heç bir tələbə tərəfindən heç bir müəllimin dərsi bu qədər cazibə ilə dinlənilməmişdir. Bu fitri müəllimin elə bir ecazkar ifadəsi, elə təsirkar tələffüzü var ki, ən laqeyd tələbə belə onu böyük bir şövq və həvəslə dinlər. Şaiqbəy dərslərəkən tələbəni o qədər cəzb edər ki, sinfində çəkilən nəfəslər belə duyulur. Onun necə bir müəllim olduğunu bilmək üçün mütləq tələbəsi olmalıdır» (5, s.17).

Xatirə müəllifi A.Şaiqin ictimaiyyəti olduğunu, tələbələrini hüquqlarının müdafiəsində fəal iştirak etdiyini də yazır. O, gəncliyə yardım göstərən, onların hüquqlarını müdafiə edən həqiqi və təpərvər olmuşdur. Rusiyada Fevral inqilabından sonra gözqamaşdırıcı hürriyət işqlərində çalışıb qalan tələbələr öz təşkilatlarını qurmağı tövsiyə etmişdi. 1918-ci ildə A.Şaiq milli sinif tələbələrini təşkilat qurmağı öyrətmiş, buna görə də məktəb müdiriyyəti və onlara nəzarətçi təşkilatlarla mücadiləyə qalxmışdı. Bu işdə də Şaiqin xüsusi hörməti ona öz sözünü deməyə imkan yaratmışdı.

Bu xatirənin yazılmasına səbəb bilavasitə müəllim-şagird ünsiyyətinin təkcə sinif otağında deyil, həyatda da davam etməsi idi. A.Şaiq öz şagirdləri üçün «Gülzar»dan başqa, «Müntəzəbat», «Türk çələngi», «Milli qiraət», «Türk ədəbiyyatı» kimi dərsləklər də yazmışdı. S.Salayev də onun bu xidmətlərini nəzərdə tutaraq yazırdı ki, «çar əsarətinin unutturduğu gözəl azərbaycancamızı təlim üçün meydanda heç bir təlim kitabı yox ikən, Şaiq böyük əzmlə işə başlamış, ...bugünkü ən mühüm təlim kitablarımızı meydana qoymuş ki, bu gün də bunların tamamlanması ilə uğraşmaqdadır» (5, s.18).

İstifadə olunmuş ədəbiyyat

1. Abdulla Şaiq. Əsərləri. 5 cildə. V cild. Bakı: Yazıçı, 1978, 502 s.
2. Ağamirov M. Abdulla Şaiqin dünyagörüşü. Bakı: Maarif, 1983, 244 s.
3. Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi. II cild. Bakı: Azərbaycan EA Nəşriyyatı, 1960, 906 s.
4. Xəlilova T. Abdulla Şaiqin həyat və yaradıcılığı. Bakı: Yazıçı, 1980, 180 s.
5. Şaiqana yad et (Xatirələr, məqalələr, bədii əsərlər). Bakı: Gənclik, 1981, 232 s.
6. Talizadə K. Seçilmiş əsərləri. İki cildə. 2-ci cild. Bakı: Azərnaşr, 1994, 432 s.

Açar sözlər: məktub, xatirə, Abdulla Şaiq, müasirləri, ədəbi yaradıcılıq
Ключевые слова: письма, воспоминания, Абдулла Шайг, современники, литературное творчество

Keywords: letters, memoirs, Abdullah Shaig, contemporaries, literary creativity

Абдулла Шайг в воспоминаниях современников

Письма, мемуары, воспоминания писателей как бесценный источник отражают процессы, происходящие в литературе. Воспоминание – один из малых жанров, художественно отражающих мысли, чаяния писателя. Статья посвящена воспоминаниям современников об Абдулла Шайге, выдающемся представителе азербайджанской литературы.

Abdullah Shaig in the memoirs of contemporaries

Letters, memoirs, recollections of writers as an invaluable source reflect the processes occurring in the literature. Memories – one of the small genre of art reflecting the thoughts, aspirations of the writer. The article is devoted to the reminiscences of contemporaries about Abdullah Shaig, an outstanding representative of Azerbaijani literature.

Рәyи: prof. Q.M.Namazov

Qəhrəmanova Ulduz Fərhad qızı M.Ə.SABİR VƏ İRAN KLASSİKİ MÜSLİHİDDİN SƏDİYİ ŞİRAZI

T.Novruzova görə İran, Türk, Ərəb ölkələrində M.Ə.Sabir irsinin yayılması və təsiri məsələsinin işıqlandırılması kimi, onun əsərlərinin bu xalqların dillərinə tərcümə olunmasının öyrənilməsi də çox vacibdir. Bu baxımdan Q.Beğdelinin “Sabir fars dilində” məqaləsi qeyd oluna bilər. Sabiri fars dilinə çevirmiş “Nasimi-Şimal” qəzetinin redaktoru Seyid Əşraf Gilaninin yaradıcılığı məqalə müəllifi tərəfindən yaxşı qiymətləndirilmişdir. Eyni zamanda İran mənşəli şairlərdən Ə.Lahuti, M.Əşqi, Ə.Dehxoda, Mirza Cahaşgır xan və başqalarının Sabirin İranda təbliği yolunda fəal çalışdıqları məlumdur. (8; s.57)

C.Hacıyeva görə ədəbiyyatşünaslar çox haqlı olaraq Mirza Ələkbər Sabiri təkcə Azərbaycanın deyil, Şərqi böyük şairi adlandırırlar. Məlum olduğu üzrə Sabiri “Molla Nəsrəddin” vasitəsilə Hindistan, Türkiyə, Orta Asiya və Şərqi başqa xalqları oxuyurdu. Böyük şairi Azərbaycanla birlikdə Yaxın Şərqi təleyi də maraqlandırır. Şərqi intibahına var qüvvəsi ilə çalışan böyük sənətkar 1905-ci il rus inqilabını həərətə alqışlayırdı. Çünki bu inqilab Şərqi xalqlarını qəflət yuxusundan oyatmışdı. Bu inqilabın təsiri ilə Asiyada böyük dünya tufanlarının mənbəyi açılmış, rus inqilabı ardınca İran, Türkiyə və Çin inqilabları başlanmışdı. Sabir İran hadisələrinə fəal münasibət bəsləyirdi. O, İran məsrutəsinin uzaq tarixi ilə maraqlanırdı. Onu əvvəllər ən çox düşündürən, Müzəffərəddin şahın ölümündən sonra şahlığa keçən Məhəmmədəli şahın mürtəbə işləri idi. Bəllidir ki, Müzəffərəddin şah məsrutə vermiş, Məhəmmədəli şah isə şahlığı əlinə olan kimi bu məsrutəni ləğv etmişdir. Sabirin Məhəmmədəli şah əleyhinə yazdığı şeirlər geniş xalq kütlələri arasında olduqca tez yayılır və dərhal əzbərlənirdi. İranda elə bir mühüm siyasi, ictimai hadisə olmamışdır ki, Sabir onu qələmə almamış olsun. O, dövrü mətbuatdan həтта ayrı-ayrı inqilabçılardan İran inqilabına dair məlumat toplayır və günün tələblərinə uyğun aktual şeirlər yazırdı. Bu problem Ə.Cəfər, M.Cəlal və s. kimi ədəbiyyatşünasların məqalələrində öz əksini tapmışdır. M.Ə.Sabirin Şərqi ədəbiyyatından ilk məlum tərcüməsidir. Şairin məktəbdə oxuduğu illərdə edilmiş bu tərcümə ilk dəfə 1912-ci ildə A.Səhhətin “Hophopnamə”yə yazdığı müqəddimədə çap olunmuşdur. Bütün nəşrlərə daxil edilmişdir. A.Səhhətin şerhin tərcümə tarixçəsinə belə izah edir: On iki sinna yetmişdə mərhüm farsı hekayələrin türkçə mənəm tərcüməsini Sabirdən istəmiş.

O cümlədən “Gülüstan”da:

Didim güli-taza çənd dəstə

Bər günbədi əz giyah bəstə-

hekayəsini Sabir türkçə boylə nəzmən tərcümə etmişdir:

Gördüm neçə dəstə təza güllər,-

Bağlanmış idi giyah ilən tər,-

Dədim: “Nə olar giyahi-naçiz

Tə əyləşə gül səfində əziz”

Ot ağlayaraq dedi: “Otur sən,

Söhbət eləyim, qəmim gətür sən

Alilər edərmi tərki-söhbət,

Halonki olarda var səxavət”

Sabirin “Ərdəbil hakimi Rəşidülmülka”(“Ey qolçomaq, əlsizlərə çox eyləmə azar”) adlı dörd misralıq satirası Şeyx Sədinin dili ilə deyilir. Belə ki:

Şeyx Sadi:

Ey qolçomaq, əlsizlərə çox eyləmə azar,

Zənn etmə ki, daim belə qızgın qala bazar...
Min zülm çatır xalqə diləzarlığından,

Yeydir sənə ölmək bu cəhədarlığından!...

Bu şeir ilk dəfə “Yeni həqiqət” qəzetində 17 fevral 1911-ci ildə, № 22-də “Mütərcim Ə.S.”imzası ilə çap olunmuşdur. Birinci nəşrdən başqa, bütün qalan nəşrlərə daxil edilmişdir. (7; s.248)

Ə.Cəfər görə Sabirin İran şairi Sədiyə də farsca iki nəzirəsi və ondan bir təzminini vardır.

1. Sədinin on iki beytdən ibarət olan “Şərəfi-mərd de cüdəstü karamət be sücüd” mısrası ilə başlanan qəzəldən Sabir beş mısranı təzmin etmişdir. Lakin Sədininiki qəzəl şəklində, beytlər üzrə qurulmuş. Sabirinki isə müsəmmət altılıq şəklində bəndlər üzrə qurulmuşdur. Vəzncə bu iki əsər eynidir, təzminində başqa cürə də olmaz. Bunların qafiyələrində də birlik var. Lakin Sabirin bu şeri üçün səciyyəvi cəhət ondakı təzminlər deyil, bəlkə də Sədinin əsərini təhzil etməsindədir. Sabirin şeri məzmunca moralist bir əsərdir. Böyük humanist şair onda insanlara comərdlik, təvəzökarlıq, alicənablıq, pərişanlıqda allahın sonsuz böyüklüyünə inam yolunda nəsihatlər verir. Sabir isə öz satirasında bu fikirləri tərsinə çevirirək və həqiqətdə, onlara etiraz edir. Anlaşıdır ki, Sədi əsərini öz həkimanə müləhizələrinə əsaslanaraq yazmış. Sabir isə həyatın çılpaq həqiqətlərini əlində əsas tutaraq, onu təhzil etmişdir. Sabirin fars dilində yazdığı bu satirası ilk dəfə “Molla Nəsrəddin” jurnalında 19 may 1907. № 20-də imzasız çap olunmuşdur. Yalnız ilk dörd nəşrə daxil edilmişdir. Üçüncü və dördüncü nəşrdə “Pəndi-həkimaneyi-Lağlağı” adı ilə verilmişdir. (7; s.348)